(मा.उपप्रधानमन्त्रीबाट स्वीकृत मितिः२०७२ पौष २८)

महिलाजिल्ला/नगर समन्वय समिति(गठन तथाकार्यसञ्चालन)कार्यविधि, २०७२

प्रस्तावना :

नेपालको संविधानएवंप्रचलितकानूनले सबै प्रकारका लैङ्गिकविभेदको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, संमृद्धि र सामाजिकन्याय सुनिश्चितगर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने कुरा उल्लेख गरेअनुसारसमग्र महिलावर्गकोसीपतथाक्षमताविकास,आर्थिक सशक्तीकरणएवं नीतिनिर्माण तहमापहुंच अभिवृद्धि गरी लैङ्गिक दृष्टिले समानतामाआधारित सुरक्षितएवं न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्न तथा संविधानद्वारा प्रदत्तमहिलाहकको कार्यान्वयनमा समेत सहयोग पुऱ्याउने उद्धेश्यले नेपाल सरकार, संघीय मामिलातथा स्थानीयविकास मन्त्रालयले यो "महिलाजिल्ला/नगर समन्वय समिति(गठन तथाकार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७२"तर्जुमा गरी लागू गरेको छ ।

१. संक्षिप्तनाम र प्रारम्भ :(१) यस कार्यविधिको नाम"महिलाजिल्ला/नगर समन्वय समिति (गठन तथाकार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७२" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्तप्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा :बिषयवा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :-

(क) "अध्यक्ष"भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ख) "उपाध्यक्ष"भन्नाले दफा ६ बमोजिमको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ग) "सदस्य"भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ ।

(घ) "समिति"भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको महिलाजिल्ला/नगर समन्वय समिति सम्झनु पर्छ ।

३. समितिको गठन :(१) महिलाजिल्लासमन्वय समितिमा देहायका सदस्यहरु रहनेछन् :-

(क) जिल्लाविकास समितिको सभापतिवा सभापतिको कामकाज गर्ने गरी तोकिएको पदाधिकारी - अध्यक्ष

(ख) संघीय मामिलातथा स्थानीयविकास मन्त्रीको निर्णयबाट मनोनयनहुने जिल्लाभित्रमहिलाहक, अधिकारर विकासकाक्षेत्रमाक्रियाशील एक जनामहिला- उपाध्यक्ष

(ग) प्रमुखजिल्लाअधिकारी वानिजले तोकेको सहायकप्रमुखजिल्लाअधिकारी - सदस्य

(घ) जिल्लाप्रहरी कार्यालय प्रमुख - सदस्य

(ङ) जिल्लाशिक्षाअधिकारी - सदस्य

(च)जिल्लाकृषिविकास कार्यालयकाप्रमुख - सदस्य

(छ) जिल्लापशु सेवाकार्यालयकाप्रमुख - सदस्य

(ज) जिल्ला स्वास्थ्य/जनस्वास्थ्यकार्यालय प्रमुख - सदस्य

(झ) जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालय प्रमुख - सदस्य

(ञ) जिल्ला विकास समितिकोयोजना, अनुगमनतथाप्रशासकीयअधिकृत -सदस्य

(ट) महिला तथा बालवालिका कार्यालयका प्रमुख -सदस्य

(ठ) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय/समितिका प्रमुख - सदस्य

(ड) जिल्ला वाल कल्याण समितिका प्रतिनिधि/वाल अधिकार अधिकृत - सदस्य

(ढ) जिल्ला अन्तरपार्टी महिला सन्जालको एक जना प्रतिनिधि -सदस्य

(ण) जिल्ला स्थित महिला विकास कार्यक्रममा प्रत्यक्ष रुपमा
संलग्न गैर सरकारी संस्थाहरु मध्ये अध्यक्षले मनोनयन गर्ने १ जना - सदस्य

(त) स्थानीय विकास अधिकारीले तोकेकोजिल्ला विकास समितिको अधिकृत -सदस्य-सचिव

(२)महिलानगर समन्वय समितिमा देहायका सदस्यहरु रहनेछन् :-

(क) नगरपालिकाको प्रमुख वाप्रमुखको कामकाजगर्नतोकिएको पदाधिकारी- अध्यक्ष

(ख) संघीय मामिलातथा स्थानीयविकास मन्त्रीको निर्णयबाट मनोनयनहुनेनगरपालिका
भित्रमहिलाहक, अधिकारर विकासका क्षेत्रमाक्रियाशील एक जनामहिला -उपाध्यक्ष

(ग) कार्यकारी अधिकृतवानिजले तोकेको अधिकृत कर्मचारी -सदस्य

(घ)जिल्लाप्रशासनकार्यालयको अधिकृतप्रतिनिधि -सदस्य

(ङ) महिला तथा बालवालिका कार्यालयका अधिकृत -सदस्य

(च) जिल्लाप्रहरी कार्यालयकाप्रतिनिधि -सदस्य

(छ) जिल्लाशिक्षाकार्यालयकाप्रतिनिधि - सदस्य

(ज) जिल्लाकृषिविकास कार्यालयकाप्रतिनिधि - सदस्य

(झ) जिल्लापशु सेवाकार्यालयकाप्रतिनिधि - सदस्य

(ञ) जिल्ला स्वास्थ्य/जनस्वास्थ्यकार्यालयकाप्रतिनिधि - सदस्य

(ट) जिल्ला विकास समितिको प्रतिनिधि - सदस्य

(ठ) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय/समितिको प्रतिनिधि - सदस्य

(ड) जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालयका प्रतिनिधि - सदस्य

(ढ) जिल्ला वाल कल्याण समितिका प्रतिनिधि/वाल अधिकार अधिकृत - सदस्य

(ण) जिल्ला अन्तरपार्टी महिला सन्जालको एक जना प्रतिनिधि -सदस्य

(त) नगर क्षेत्रमा महिला विकास कार्यक्रममा प्रत्यक्ष रुपमा
संलग्न गैसस संस्थाहरु मध्ये अध्यक्षले मनोनयन गर्ने १ जना - सदस्य

(थ) कार्यकारी अधिकृतले तोकेको नगरपालिकाको महाशाखा/शाखा प्रमुख -सदस्य-सचिव

४ .समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः-महिलाजिल्ला/नगर समन्वयसमितिको कामकर्तब्य र अधिकार देहायबमोजिमहुनेछ :-

(क) महिलासँग सम्बन्धित जिल्ला/नगरपालिकामा सञ्चालित स्थानीय निकाय, विभिन्न सरकारी र गैरसरकारी क्षेत्रका कार्यक्रमहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहजीकरण, समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने,

(ख) जिल्ला विकास समिति/नगरपालिका तथा गाउँ विकास समितिबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुमा महिला लक्षित योजनाएवं कार्यक्रमहरुको तर्जुमा, प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्न समन्वय र सहजीकरण गर्ने,

(ग) स्थानीय निकायबाट स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ अनुसार महिला लक्षित कार्यक्रमहरुमा विनियोजित बजेटबाट लक्षित वर्ग (महिला) लाभान्वित भए नभएको अनुगमन गर्ने र कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने,

(घ) स्थानीय निकायहरु, बिषयगत कार्यालयहरु तथा गैरसरकारी संस्थाहरुलाई महिलावर्गको सशक्तीकरण, चेतना विकास र प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने कार्यक्रमहरु तर्जुमा एवं कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने,

(ङ) जिल्ला /नगरमा महिला विकासका लागि गठित समूह तथा सामुदायिक संस्थाहरुले सञ्चालन गर्ने महिला लक्षित कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने,

(च) महिला विकासका लागि जिल्ला/नगरपालिकामा क्रियाशील गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, समिति तथा समूहहरुको संस्थागत क्षमता विकास र सशक्तीकरण गरी उनीहरुका माग तथा आवश्यकताहरु सम्बन्धित निकायहरुमा पुर्‍याउन सहयोग र समन्वय गर्ने,

(छ) जिल्ला /नगरमा महिलाको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ, संस्था तथा यसका सदस्यहरुको क्षमता विकास र सशक्तीकरण गर्ने, गराउने,

(ज) महिलाको सहभागिता, उत्थान तथा विकासका लागि नेपालको संविधान, स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ लगायत अन्य कार्यान्वयनमा रहेका नियमावली, नीति, रणनीति, कार्यविधिहरुमा भएका व्यवस्थाहरुको बारेमा सरोकारवालाहरुलाई सुसुचित गराउने,

(झ) जिल्ला /नगर स्थित महिला तथा बालबालिका कार्यालयबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,

(ञ) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०६६ बमोजिम गठित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिसँग समन्वय गरी उक्त नीति कार्यान्वयनको लागि सहयोग तथा कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने,

(ट) जिल्ला /नगरमा विभिन्न निकायहरुवाट महिलाको लागि मात्र लक्षित कार्यक्रमहरुको बजेट तथा कार्यक्रमको स्थान र विषयगत क्षेत्र अनुसारको अभिलेख तयार गर्न लगाउने,

(ठ) विभिन्न संघ, संस्था तथा निकायबाट गठन हुने उपभोक्ता समिति, समूह वा संस्थामा महिलाहरुको कम्तिमा तेत्तीस प्रतिशत प्रतिनिधित्वको लागि पहल गर्ने,

(ड)स्थानीय निकाय लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा एवं परीक्षण निर्देशिका, २०६८ अनुसारको लैङ्गिक बजेटको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गर्ने र कार्यक्रमको प्रभावकारिताका लागि सहजीकरण गर्ने,

(ढ) जिल्ला /नगरमा विषयगत कार्यालयहरु तथा स्थानीय निकायबाट सञ्चालित महिलाको लागि लक्षित कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्था तथा कुल विनियोजित बजेटको बारेमा प्रचार प्रसार गर्ने,

(ण) नेपालको संविधानमा अन्तरनिहित महिला सम्बन्धी अधिकार एवं दायित्वका बारेमा सरोकारवाला व्यक्ति वा निकायहरुलाई सूसुचित गर्ने,

(त) वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्रसंग समन्वय गरी महिलाको उत्थान, विकास र सक्रिय सहभागीता सम्बन्धी सवालहरुमा समन्वय गर्ने ,

(थ) जिल्ला /नगरका विकास सम्बन्धी कार्यालयहरुको बजेट विश्लेषण गरी लैङ्गिक सवाललाई पर्याप्त रुपमा संवोधन गरे/नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन तथा परीक्षण गर्ने,

(द) जिल्ला /नगरको समष्टिगत लैङ्गिक अवस्थाको विश्लेषण एवं प्रतिवेदन गर्न स्थानीय निकायलाई सहयोग गर्ने,

(ध)लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट स्थानीयकरण रणनीति कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने,

(न) जिल्ला स्थित महिला प्रहरीसेल, सामुदायिक प्रहरी र नागरिक समुदायको सहयोगमा लैङ्गिक हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाहरुको स्थितिको अनुगमन गरी संरक्षणका लागि समन्वय गर्ने,

(प) जेल भित्रका कैदी/बन्दी (महिला तथा बालबालिका) हरु मथि हुने हिंसाजन्य व्यवहारको अनुगमन गर्न समन्वय गर्ने ,

(फ) लैङ्गिक हिंसा तथा घरेलु हिंसामा परेका महिलाहरुलाई समाजमा पुनःस्थापित गर्नका लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गर्ने,

(ब) संयुक्त राष्ट्रसंधको सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को राष्टिय कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने ।

<u>५. समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि</u> :(१) समितिको बैठक १ बर्षमा कम्तीमा ६ पटक बस्नेछ ।

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(३) समितिको बैठक बस्नुभन्दा कम्तीमा तीन दिन अगाबै समितिको सदस्य सचिवले बैठकमा छलफल हुने विषयसहितको सूचना सबै सदस्यलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) समितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको बैठकका लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ । निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्ने छ ।

<u>६. उपाध्यक्ष सम्बन्धी अन्य ब्यवस्था</u> :(१) जिल्ला/नगर समन्वयसमितिमा एक/एक जना उपाध्यक्ष रहनेछन् जसको नियुक्तिको निर्णय नेपाल सरकार (मन्त्रीस्तर) बाट हुनेछ ।

(२) उपाध्यक्षको पदावधि बढीमा चार वर्षको हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय निकायको निर्वाचन सम्पन्न भएपछि

निज आफ्नो पदबाट स्वतः मुक्त हुनेछ ।

<u>७. उपाध्यक्षको सेवा, शर्त र सुविधा</u> :(१) समितिको उपाध्यक्षले मासिक रुपमा रु.५०००।- (कर समेत) नियमित पारिश्रमिक पाउनेछ । उक्त पारिश्रमिकको व्यवस्था जिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाले मिलाउनेछ । उपाध्यक्ष

बाहेक अन्य पदाधिकारीहरुले नियमित पारिश्रमिक वा अन्य सुविधा पाउने छैनन् । तरसमितिको बैठकमा भाग लिए वापत जिल्ला विकास समिति तथा नगरपालिकाका सदस्यले पाए सरहको बैठक भत्ता पाउनेछन्। जिल्ला विकास समिति तथा नगरपालिकाले बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च तथा अनुगमन सम्बन्धी खर्चको व्यवस्था अनुदान तथा कोषतर्फको सम्बन्धित शीर्षकमा नै व्यवस्था गर्न सक्नेछन् ।

(तर समितिको उपाध्यक्षले मासिक रुपमा रु.५०००। (कर समेत) नियमित पारिश्रमिक पाउने हकमा अर्थमन्त्रालयबाट स्वीकृत प्राप्त भएपछि लागू हुनेछ ।)

(२)समितिकोउपाध्यक्षले कामको सिलसिलामा भ्रमण गर्दा जिल्ला विकास समितिको सभापति वा सभापतिको कामकाज गर्न तोकिएको पदाधिकारी/नगरपालिकाका प्रमुख वा प्रमुखको कामकाज गर्न तोकिएको पदाधिकारीबाट भ्रमण आदेश स्वीकृत गराउनु पर्नेछ । भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्दा भ्रमण प्रयोजन समेत स्पष्ट रुपमा खुलाउनु पर्नेछ ।

(३) समितिको उपाध्यक्षले भ्रमण गरी फर्केको पैंतीस दिनभित्र भ्रमण प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । भ्रमण प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि जिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाले नियमानुसार भ्रमण भत्ता भुक्तानी गर्नेछन् ।

(४)जिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाले आफ्नो नियमित बैठक, योजना तर्जुमा गोष्ठी र जिल्ला परिषद्/नगरपरिषद्मा समितिको उपाध्यक्षलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछन् । यसरी उपस्थित भएको अवस्थामा उपाध्यक्षले जिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाको सदस्यले पाए सरह बैठक भत्ता पाउने छ ।

(५)कार्यालय समय बाहेक र बिदाको दिनमा समितिको बैठक बस्नु पर्दाउपाध्यक्ष बाहेक अन्य पदाधिकारीहरुले समितिको बैठकमा भाग लिए वापतजिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाका सदस्यले पाए सरहकोबैठक भत्ता पाउनेछन् । यस्तो भत्ता उपलब्ध गराउँदा जिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाको प्रशासनिक खर्चको सीमा भित्र रही उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । साथै जिल्ला विकास समिति/नगरपालिकाले बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च तथा अनुगमन सम्बन्धी खर्चको व्यवस्था अनुदान तथा कोषतर्फको सम्बन्धित शीर्षकमा नै व्यवस्था गर्न सक्नेछन् ।

तर माथि उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिका पदाधिकारी बाहेक अन्य आमन्त्रित सदस्यलाई भत्ता उपलब्ध गराइने छैन ।

८.उपाध्यक्षको आचरण एवं दायित्व : निज नेपालको प्रचलित संविधान, कानून तथा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमप्रति पूर्ण रुपमा वफादार हुनुपर्नेछ । राष्ट्रिय स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय स्वाधिनता, स्वाभिमान र सामाजिकएवंसांस्कृतिक सद्भावको सम्मान, संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु निजको दायित्व हुनेछ ।

९. समितिकोसम्पर्क कार्यालयः

समितिको सम्पर्क कार्यालय जिल्लाको हकमा जिल्ला विकास समिति र नगरपालिकाको हकमा नगरपालिकामा रहनेछ । कार्यालय प्रयोजनको लागि केन्द्रबाट प्राप्त अनुदान र आन्तरिक श्रोतबाट जिल्ला विकास समिति तथा नगरपालिकाले आवश्यकताको आधारमा व्यवस्थापन गर्नेछन् ।

१०. निर्देशनदिन सक्ने : संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जिल्ला विकास समिति तथा नगरपालिकामार्फतसमितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । त्यसको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

११. थपघट र हेरफेर :मुलुकको आवश्यकता, प्राथमिकता एवं सन्दर्भलाई समेत मध्यनजर गरीसङ्घीय मामिला तथास्थानीय विकास मन्त्रालयले यस कार्यविधिमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१२. खारेजी र बचाउ ः (१) महिला जिल्ला समन्वय समिति (गठन तथा कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७१, रमहिला नगर समन्वय समिति (गठन तथा कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७१खारेज गरिएको छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएका कार्यविधि बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ ।

(३) यो कार्यविधि लागू भएपछि साविक कार्यविधि अनुसार नियुक्ति भएका पदेन बाहेकका पदधिकारी स्वतः पदमुक्त हुनेछन् ।